

Projektbeskrivelse

Netværket *Emotioner, Viden og Kultur*

Projektets sigte

- ❖ En analyse af følelserne og af typer af viden og erkendelse af følelsesmæssig art med særlig relevans for den type samfundsudvikling, som forsøges karakteriseret via begrebet vidensamfund. Følelsernes rolle for selvafklaring, selvkontrol, erfaring og refleksion og dermed spørgsmål om bearbejdningen af følelser er en del, følelser i form af trang, drift, lidenskab og længsel, der på en mere ureflekteret måde virker formende ind på personen vil indgå som en anden væsentlig del. Som en tredje del indgår spørgsmålet om negative følelser, som markerer grænser og måske også får mennesker til at overskride disse grænser – dels som omfattende fællesskabsbårne holdninger som tillid, tryghed og respekt, dels som bevægelser i befolkninger i form af diffus utilfredshed, utryghed, frygt, vrede etc.
- ❖ I politiske sammenhænge og i arbejdsmarkedssammenhæng og organisations-sammenhæng vil projektet undersøge de vidensamfundsmæssige udfordringer og evt. begrænsninger i lyset af netop emotionel kognitivitet. Følelsernes udvikling og opståen, deres grænsesættende karakter i forholdet mellem individ og samfund og deres etiske og politiske betydning er en fjerde del, hvor overgangen mellem dyder og følelsesmæssige dispositioner, herunder empatiens betydning for etisk dømmekraft og den politiske – især sikkerhedspolitiske- betydning vil blive undersøgt.

Projektets formål

- ❖ En undersøgelse af emotionerne vil naturligt gå ud over humanioras egne grænser og inddrage antropologisk psykologi, socialantropologi og samfundsvidenskab. Projektets formål er opbygningen af et stærkt og stabilt netværk, der kan sikre dialogen mellem humaniora og de øvrige fakulteter på et område som menneskets emotioner med henblik på et vægtigt forsknings-, undervisnings- og udviklingsbidrag på området. Emotioner er et forskningsfelt, der mindre end noget andet kan siges at respektere faggrænser. Det er så at sige født tværfagligt. Målet er en sensitiv og alsidig belysning af det følelsesmæssige i kraft af inddragelsen af forskellige typer videnskabelighed, der tilsammen kan give et bud på emotionalitetens betydning i et samfund under den forandring, der er blevet diagnosticeret 'vidensamfund'.

Projektets baggrund

- ❖ Vidensamfundsbegrebet bruges til at beskrive en proces, som det danske og mange andre samfund står midt i, nemlig overgangen fra industrisamfund til viden- og servicesamfund. I denne nye type samfund mærkes den gensidige afhængighed mellem landene og mellem befolkningsgrupper ikke bare i forhold til handel, miljø og sikkerhedspolitik, men også i forhold til uddannelse, udvikling og kultur.
- ❖ På dette 'bløde' politiske plan optræder den gensidige afhængighed mellem landene som en påvirkning helt ind i 'hjertekulen' af vores kultur, nemlig i de individuelle og kollektive vidensformer som vi kender som moral, dannelse, dømmekraft, erfaring, kompetence og refleksion. Vores hverdagslige og professionelle praksisser er langt mere end tidligere præget af den udveksling, som på næsten symbiotisk vis finder sted med kulturer

Projektets aktualitet

- ❖ Inden for humanioras egne grænser ser man en række nyorienteringer i følelsernes filosofi, følelsernes sociologi og i synet på forholdet mellem krop og kultur, som i sig selv gør det oplagt at udveksle forskningsresultater med såvel psykologien som samfundsvidenskaben. Et eksempel er en række bestræbelser i nutidens filosofiske etik på at inddrage den handlendes motivation, karakter, holdninger, dyder og dannelse i en problematisering af den traditionelle filosofiske etiks fokusering på ydre regelefterlevelse, upartiske rigtighedskriterier og beslutningsprocedurer.
- ❖ I politisk filosofi er man optaget af en tilsvarende samfundsmæssig tendens som består i en inderliggørelse i centrale samfundsinstitutioner: på arbejdsmarkedet er forventningerne til

uden for vores egen. Vi udveksler, danner og genererer viden i den måde vi lever i og tilpasser os det nye vilkår, nemlig den globale interdependens.

- ❖ En gennemtænkning af denne påvirkning og samfundsmæssige forandringsproces må ske med en opmærksomhed over for, at der netop er tale om et vilkår, som sætter sig igennem på en ofte umærkelig facon, som en påvirkning og udfordring af følelsesmæssig karakter. Vores håndtering af dette vilkår er i høj grad præget af, at vi er væsener, som kan reagere, bearbejde og integrere lidenskaber, fornemmelser, stemninger, affekter og følelser i vores evne til frit og rationelt at rette os mod fremtiden. Ved en nærmere analyse af emotionernes rolle i den menneskelige tilværelse kan man derfor undersøge det prægnante forhold mellem det biologiske, psykiske, sociale og personlige niveau i en videnssamfundsproblematik.

medarbejderen ikke længere begrænset til ydre efterlevelse af regler og procedurer og indfrielse af kontraktligt definerede ydelser. Der forventes tillige tilslutning til et bestemt værdigrundlag og fremvisning af en bestemt karakter og personlighed. Tilsvarende kan man se i det sociale arbejde, at ledige, marginaliserede og udsatte borgers motivation og personlige karaktertræk i hidtil uset grad bliver tematiseret både som kategoriseringsparameter og som udviklingsressource.

- ❖ Det kan ligne en 'følelsens genkomst' i de sociale relationer i form af særlige krav til motivation og psykisk bevægelighed og har affødt en lang række nyere teorier om følelsens betydning for moralitet og socialitet. I forhold til det sidste er der flere der uafhængigt af hinanden har fokuseret på fænomener som tillid, tryghed, respekt og sympati. I antropologien har bl.a. forskningen i livshistorier resulteret i nye indsigter i de måder, hvorpå vi kulturelt skaber sammenhæng, enhed og identitet gennem en følelsesmæssig rationalitet, der er virksom ikke bare i ord, men også i handling og kropslig erfaringsbearbejdning.